

Temat 3. Nowoczesna infrastruktura Centralnego Okręgu Przemysłowego – gaz ziemny

Źródło A. – opracowanie współczesne

W. Chudzik, *Działalność samorządu miejskiego w ramach realizacji inwestycji Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939)*

„COP w planach miał być ośrodkiem przemysłu metalowego, mineralnego, papierniczego, drzewnego, tekstylnego, chemicznego, skórzanego i spożywczego. Planowano również wykonanie na terenie COP-u inwestycji energetycznych (gazociągi i linie elektryczne) i komunikacyjnych (porty rzeczne, drogi wodne, drogi bite, linie kolejowe).”

(w: *Centralny Okręg Przemysłowy wczoraj – dziś – jutro. Materiały z konferencji naukowej w 75. rocznicę powstania COP*, Warszawa–Stalowa Wola 2012, s. 28)

Źródło B. – opracowanie współczesne

D. Garbacz, *Znaczenie Eugeniusza Kwiatkowskiego dla Stalowej Woli*

„Zakłady Południowe wytapiały stale szlachetne i przerabiały je na półfabrykaty hutnicze. Część stali wykorzystywano w zakładzie mechanicznym, resztę oferowano odbiorcom zewnętrznym. Budując Zakłady Południowe, zdecydowano się na użycie do opalania pieców przede wszystkim gazu ziemnego. Projekty takich pieców, sprawdzone praktycznie, mieli Amerykanie. Dyr[ektor] Feliks Olszak wyjeżdżał za Ocean, aby takowe kupić dla Stalowej Woli. Jak na te czasy, technologia wytopu stali i stosowania pieców hutniczych opalanych gazem ziemnym była rzeczywiście unikalna i nowoczesna, w Europie wprowadzono ją po raz pierwszy w Stalowej Woli. Ułożenie gazociągu do Stalowej Woli z rejonu Daszawy koło Borysławia w 1938 roku pozwoliło na uruchomienie wydziałów hutniczych.”

(w: *Centralny Okręg Przemysłowy wczoraj – dziś – jutro...*, s. 48)

Źródło C.

Melchior Wańkowicz, *C.O.P.: ognisko siły – Centralny Okręg Przemysłowy*, Warszawa 1938

„(...) opracowano metodę produkowania kauczuku sztucznego ze spirytusu. Teraz w Dębicy (...) powstaje fabryka, która na kilku hektarach fabrycznego terenu fabrykować będzie takie ilości, jakie można otrzymać na plantacjach obszaru tysięcy hektarów. Fabryka powstaje połączonymi siłami krajowej fabryki opon »Stomil« i Zrzeszenia Producentów Spirytusu. Do wyboru Dębicy przyczynił się fakt, że przez nią przechodzi linia gazociągu i linia elektryczna wysokiego napięcia.”

(za: Dzierżanowska B. (red.), *Gaz*, Polska Spółka Gazownictwa, Warszawa 2017, s. 191)

Arkusz źródeł. Zestaw 5.

Źródło D.

Gazociąg Centralny – system dystrybucyjny

Odcinek gazociągu	Rok budowy	Średnica nominalna mm	Długość km
Gazociąg centralny			
Roztoki–Sędziszów Małopolski	1937	250	45,9
Sędziszów Małopolski–Komorów	1937	250	32,8
Komorów–Lubienia	1937	300	101,9
Razem gazociąg centralny = 180,6			
Odgąlenia			
Lubienia–Parszów	1937	200	20,3
Parszów–Skarżysko-Kamienna	1938	150	4,8
Pilzno–Pustynia–Komorów ¹	1938	200	55,4
Sędziszów Małopolski–Rzeszów	1937	200	18,8
Tuszyma–Mielec	1938	125	10,9
Sandomierz–Stalowa Wola	1938	250	26,3
Odgąlenie do Zakładów Chemicznych w Pustkowie	1938	100	2,0
Odgąlenie do Huty Stalowa Wola	1938	150	0,8
Odgąlenie do Fabryki Topienia Bazaltu w Starachowicach	1938	100	0,3
Odgąlenie do Huty Ostrowiec	1938	100	0,1
Odgąlenie do Cukrowni Częstocice	1939	80	1,3
Odgąlenie do Fabryki Tektury w Kunowie	1938	40	3,2
Odgąlenie do Fabryki Obrabiarek w Tarnobrzegu	1939	50	0,6
Odgąlenie do Fabryki Maszyn Rolniczych w Kunowie	1938	50	0,8
Odgąlenie do Bazy B.G.C. „Polmin” w Sandomierzu	1937	25	0,4
Odgąlenie do Fabryki Płatowców w Mielcu	1938	80	2,0
Razem odgąlenia = 148			
Razem² = 328,6			

¹ Odnoga ta połączyła gazociąg centralny z gazociągiem zachodnim.

² Na ponad 800 km gazociągów w II RP ogółem (czyli ok. 40%).

Źródło: Dzierżanowska B. (red.), *Gaz*, Polska Spółka Gazownictwa, Warszawa 2017, s. 185; obliczenia – ZP.

Temat wypracowania:

Wyjaśnij i oceń rolę gazu ziemnego w industrializacji Centralnego Okręgu Przemysłowego.